

Eieravtale VEFAS IKS

Innhold

1.	Avtalens formål	2
2.	Hensyn ved etablering	2
2.1	VEFAS IKS	2
2.2	Utvidet egenregi	3
2.3	VEFAS-systemet	3
3.	Styringsdokumenter	4
4.	Styringsorganer i selskapet	7
4.1	Organer etter loven	7
4.1.1	Representantskap	7
4.1.2	Styre	9
4.2	Møteplasser	10
4.2.1	Eiermøte	10
4.2.2	Driftsmøte	10
5	Økonomiske forhold	11
5.1	Innskudd og eierandel	11
5.2	Økonomiforvaltning, regnskap og revisjon	11
6	Endring av selskapsavtalen og/eller eieravtalen, utelukkelse med mer	11
	Vedlegg 1: Kommuneloven § 80	12
	Vedlegg 2: Driftsavtaler	12
	Vedlegg 3: Utvidet egenregi og enerett	12

1. Avtalens formål

Denne avtalen er inngått mellom kommunene Alta, Loppa, Hasvik og Kautokeino som eiere av det interkommunale selskapet Vest-Finnmark Avfallsselskap, Oarje- Finnmárkku Rihpafitnodat VEFAS IKS .

I VEFAS IKS kommunene er det ulik tetthet av abonnenter. Gjennom samarbeid ønsker kommunene å tilstrebe tilbud om lik avfallshåndtering til samme pris i alle deltakerkommunene.

Formålet med denne avtalen er å regulere forhold mellom eierne, styret og administrerende direktør som ikke er nedtegnet i lov eller selskapsavtalen.

2. Hensyn ved etablering

VEFAS ble etablert i 1996 som et interkommunalt samarbeid om renovasjonsløsning. Gjennom årene har selskapet utviklet seg i takt med samfunnsutviklingen, og i dag består VEFAS av et interkommunalt selskap; VEFAS IKS samt aksjeselskapet VEFAS Retur AS, hvor VEFAS IKS er eneste eier.

2.1 VEFAS IKS

Hensynene som lå til grunn ved etableringen av VEFAS IKS har også gyldighet i dag. I korthet kan disse hensynene beskrives slik:

- Rimeligere og mer effektive tjenester ved at flere kommuner samarbeider om en felles renovasjonsordning og deler på kostnadene
- Mer profesjonalisert organisasjon som kan fokusere på- og utvikle kjerneområder og kjernekompetanse hos både bestiller (eierkommunene) og utøver (selskapet) relatert til tjenesteområdet
- Sterkere fagmiljø som er i stand til å håndtere endringer innen tjenesteområdet og nye krav fra myndighetene
- Utvikling av felles forståelse for hvordan oppgaven kan løses og innbyggernes behov ivaretas.

Utvikling og endringer i rammebetingelsene innen tjenesteområdet kan påvirke pris og innhold på selskapets tjenester. VEFAS IKS forutsettes å utvikle strategier som til enhver tid fanger opp endringene. Slike forhold kan påvirke kommunenes samarbeid og må derfor drøftes regelmessig med eierne.

Nye krav, også lokalt vedtatte miljøkrav påvirker det samlede kostnadsbildet. Det er viktig at selskapet er aktivt i informasjonen til sine eiere, innbyggere og interessenter om forhold av betydning for selskapets utvikling og innhold.

2.2 Forholdet til anskaffelsesregelverket

VEFAS IKS har ikke til formål å skaffe økonomisk utbytte og skal i utgangspunktet drive sin virksomhet etter selvkostprinsippet. Selskapets virksomhet er ikke av industriell eller forretningsmessig karakter. Selskapet er å anse som et offentligrettslig organ i henhold til regelverket for offentlige anskaffelser.

Eventuell forretningsmessig aktivitet skal utføres i utskilte selskaper.

For di VEFAS IKS er eid av kommuner og vilkårene i anskaffelsesforskriften § 3-2 forutsettes å være oppfylt, kan VEFAS IKS utføre tjenester for eierkommunene uten at tjenesten må settes ut på forutgående anbud. Dette omfatter innhenting og behandling av husholdningsavfall samt kommunens eget næringsavfall og slam. Se vedlegg 3.

VEFAS IKS sine eierkommuner forplikter seg til å levere husholdningsavfall, eget næringsavfall og slam til VEFAS IKS så langt en slike ordninger er i tråd med gjeldende regelverk.

2.3 VEFAS-systemet

VEFAS IKS er eier samtlige aksjer i aksjeselskapet VEFAS Retur AS i en konsernlignende modell.

VEFAS Retur AS er etablert av strategiske hensyn for VEFAS IKS sin forretningsutvikling, og fordi dagens markedssituasjon innen næringsavfall og transportering tilsier at dette er den beste løsningen for innbyggerne i eierkommunene. Det vedtektsfestede formålet med VEFAS Retur er:

” Avfallshåndtering fra næringsvirksomheter. Arbeide for avfallsminimering, ombruk, gjenvinning og forsvarlig sluttbehandling av avfall. Selskapet skal være pådriver for å fremme gode miljømessige løsninger for avfall.”

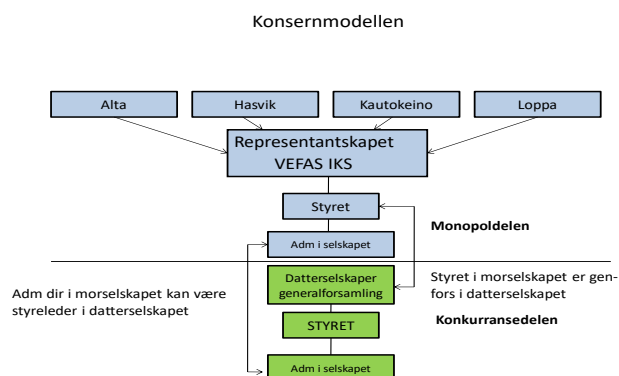
VEFAS IKS og VEFAS Retur AS er selvstendige juridiske enheter og at hovedregelen er ” armlengdes avstand ” mellom selskapene.

Kontroll med VEFAS Retur AS skjer først og fremst gjennom VEFAS IKS utøvelse av aksjonærmyndighet i generalforsamlingen.¹ Generalforsamlingen velger styre til VEFAS Retur AS, som forvalter selskapet innenfor de rammene generalforsamlingen har lagt, inntil neste generalforsamlingsmøte.

Styret i VEFAS Retur AS plikter å gi VEFAS IKS opplysninger som er nødvendig for å kunne vurdere selskapenes stilling og resultat av selskapenes virksomhet. Likeledes skal VEFAS IKS underrette styret i VEFAS Retur AS om forhold som kan ha betydning for selskapene som helhet eller for VEFAS Retur AS, før endelig beslutning er truffet.

Informasjonen skal gis av eget tiltak, og omfatter også generelle opplysninger som er nødvendig for at styret i VEFAS IKS skal kunne vurdere selskapenes *stilling og resultat*.

¹ Se aksjeloven § 5-1.

Figur 1: VEFAS IKS- «konsernet»

Eierkommunene kan påvirke utviklingen i VEFAS Retur AS gjennom deltakelsen i VEFAS IKS. Dette gjennom vedtakelse av formålet med VEFAS IKS, se selskapsavtalen § 2 og gjennom vedtak i representantskapet, da først og fremst ved valg av styremedlemmer til VEFAS IKS.

Rammene styrene i VEFAS IKS og VEFAS Retur AS forholder seg til er gjeldende lovverk og selskapsdokumenter, samt vedtak truffet av henholdsvis representantskap og generalforsamling innenfor eierorganets myndighet hjemlet i aksjeloven og IKS-loven. Med myndigheten følger et personlig ansvar for styremedlemmer. Om generalforsamlingen i VEFAS Retur AS eller representantskapet i VEFAS IKS fratruk styret myndighet, vil det personlige ansvaret fortsatt påhvile styremedlemmene i det aktuelle selskapet.

For IKS kan det etter IKS-loven § 7, 2. ledd fastsettes i selskapsavtalen at visse arter saker som ellers vil høre under styret etter lovens § 13 må godkjennes av representantskapet. En slik bestemmelse kan bare gjøres gjeldende overfor en tredjeperson når bestemmelsen er registrert i Foretaksregisteret, eller når tredjepersonen kjente eller burde kjent bestemmelsen. Det finnes ikke noen tilsvarende hjemmel i aksjeloven.

3. Avfall og slam fra eierkommunene

VEFAS IKS sine eierkommuner forplikter seg til å levere husholdningsavfall, eget næringsavfall og slam til VEFAS IKS så langt slike ordninger er i tråd med gjeldende regelverk

4. Styringsdokumenter

VEFAS IKS er organisert som et interkommunalt selskap etter IKS-loven.² Loven og forskriftene til IKS-loven samt selskapsavtalen er de øverste formelle rammene for VEFAS IKS. For tjenestene VEFAS IKS leverer gjelder forurensningsloven med forskrifter og renovasjonsforskriftene i eierkommunene.

I tillegg til de juridiske rammene for VEFAS IKS er det utarbeidet dokumenter som regulerer styring av VEFAS IKS på ulike nivåer. IKS-loven og selskapsavtalen går foran disse dokumentene som er utarbeidet som verktøy for gjennomsiktighet og forutsigbarhet i eierskapet av det interkommunale selskapet.

² Lov om interkommunale selskaper av 29. januar 1999 nr. 6.

Styringsdokumentene for VEFAS IKS er følgende:

- Selskapsavtale
- Eieravtale
- Retningslinjer for valgkomiteen
- Styreinstruks
- Strategiplan
- Instruks for administrerende direktør
- HMS-rutiner
- Etske retningslinjer og regler for varsling

I tillegg forplikter eierkommunene seg til å etablere felles renovasjonsforskrifter. Selskapet har ansvar for å utarbeide disse.

Selskapets styringsdokumenter bør være harmonisert med eierkommunenes eierstrategier. Det er uheldig om kommunene "eier ulikt", jf. figur 2: Strategisk eierstyring. Selskapskontroll etter kml. § 80 bør inkludere alle deltakerkommunene, se vedlegg 1 til denne avtalen.

Avtale	Beskrivelse	Vedtar opprettelsen	Forvalter	Har myndighet til å endre
Selskapsavtale	Rammene for driften av VEFAS IKS. Skal registreres i Foretaksregisteret og er lovpålagt, se IKS-loven § 4.	K	S	K
Eieravtale	Regulerer forhold mellom eierne som ikke er nedtegnet i selskapsavtalen	R (K skal orienteres)	R	R (K skal orienteres) ³
Styreinstruks	Regulerer styrets arbeidsmåte og form, samt styrets myndighet og styrets forhold til administrerende direktør	S (R bør orienteres)	S	S (R bør orienteres)
Instruks for administrerende direktør	Regulerer administrerende direktørs oppgaver og myndighet i forhold til styret, samt administrerende direktørs oppgaver og ansvar knyttet til daglig drift i selskapet	S (AD skal involveres)	S	S (AD skal involveres)
HMS-rutiner	Angir selskapets og lederansvar i forhold til lovpålagt HMS arbeid. Regulerer vernearbeidet i selskapet.	AD (S bør orienteres)	AD	AD
Etiske retningslinjer	Angir hva som etter selskapets forhold må anses å være uetisk. Regulerer atferd som etter selskapets forhold ikke anses å ha integritet og dårlig skjønn	S	AD	S
Varslingsregler	Lovpålagt rutine for hva som er varsling, hvordan varsling skal skje og hvordan en varslersak i VEFAS IKS skal behandles	AD (S bør orienteres)	AD	AD (S bør orienteres)
Driftsavtaler	Angir hva som etter selskapets forhold er driftsmessige spørsmål og hvordan driftsmessige spørsmål i skjæringspunktet mellom kommunene og VEFAS IKS håndteres.	ADM (S bør påse at det gjøres)	ADM	ADM

K=Kommunestyrene i deltakerkommunene

R=Representantskapet

S=Styret

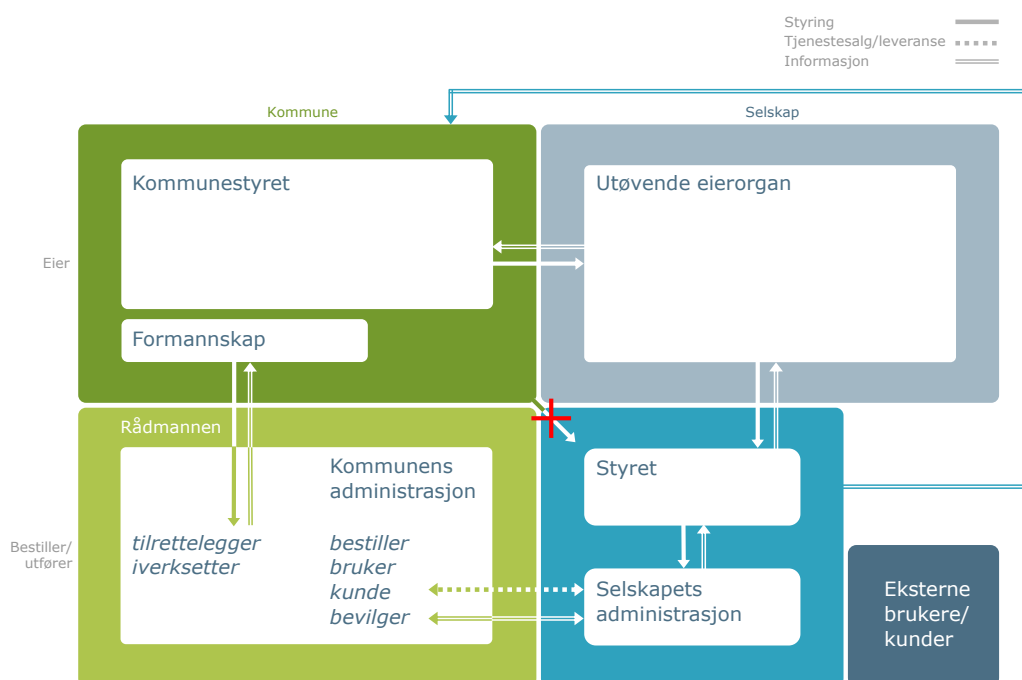
AD=Administrerende direktør i VEFAS IKS

Adm= administrasjonen i kommunene og administrasjonen ved administrerende direktør i VEFAS IKS

³ Endring av eieravtalen krever enstemmighet fra representantskapet, se også punkt 6 i denne avtalen

5. Styringsorganer i selskapet

Kommunene kan instruere sine deltakere i representantskapet. Det bør derfor etableres gode rutiner for informasjonsutveksling mellom representantskapsdeltakere og kommuner som eier. Eieravtalen relaterer seg til VEFAS IKS og det er både i selskapets og kommunenes interesse at forståelsen og anvendelsen av eierrollen er omforent.

Figur 2: Strategisk eierstyring

4.1 Organer etter loven

4.1.1 Representantskap

VEFAS IKS er etablert som et verktøy for eierkommunene og eierne styrer selskapet gjennom formelle vedtak i representantskapet.

Representantskapet velger selskapets styre. Valg av styre er representantskapets viktigste oppgave for mellom representantskapsmøtene er det styret som driver VEFAS IKS.

Representantskapet velger selv sin leder og nestleder for 4 år om gangen. Lederskapet skal gå på omgang mellom deltakerne. Representantskapet avholder to ordinære møter i året; et på våren hvor representantskapet godkjenner fjorårets regnskap og da innen utgangen av april måned, og et på høsten hvor neste års budsjett skal vedtas.

Representantskapets leder innkaller representantskapet og innkallingen skal være skriftlig. Innkallingen skal inneholde sakliste og gis med minst 4 ukers varsel.

Innkallingen skal gå til ordfører og rådmann i deltakerkommunene med samme frist. Dette for at kommunene kan få tid til å instruere sine representantskapsmedlemmer på saker som er av betydning for den respektive kommune.

Ekstraordinært representantskapsmøte kan innkalles av representantskapets leder med kortere frist enn 4 uker i tilfeller hvor dette er påtrengende nødvendig.

Representantskapsmøte skal behandle følgende saker:

- Godkjenne årsmelding og regnskap.
- Vedta bindende budsjettammer for neste kalenderår.
- Vedta priser på avfallstjenester og fremme dette som forslag til eierkommunene.
- Godkjenne rammer for låneopptak og fremme dette for eierkommunene.
- Vedta investeringsplan og økonomiplan for de neste 4 år.
- Anbefale endringer i selskapsavtalen og fremme dette som forslag for eierkommunene og endre eieravtalen ved behov.
- Godkjenne pantsettelse eller salg av selskapets faste eiendommer.
- Vedta godtgjørelse til styret.
- Velge styre.
- Velge styrets leder og styrets nestleder.
- Velge leder og nestleder i representantskapet.
- Velge revisor.
- Andre saker som er meldt inn til representantskapet.

Representantskapet ledes av leder eller i dennes fravær, av nestleder. Dersom ingen av disse er tilstede, velges en møteleder. Det skal føres protokoll fra møtet som skal oppleses og underskrives av møteleder og to av medlemmene ved møtets slutt.

Representantskapet er beslutningsdyktig når mer enn halvparten av medlemmene er tilstede. Som representantskapets vedtak gjelder det som flertallet har stemt for. Ved stemmelikhet er møtelederens stemme avgjørende.

Om ikke representantskapet for den enkelte sak bestemmer noe annet, har styrets medlemmer og administrerende direktør rett til å være tilstede på representantskapets møter og til å uttale seg. Styrets leder og administrerende direktør har plikt til å være tilstede med mindre det er åpenbart unødvendig.

4.1.2 Styre

Styret i VEFAS IKS er et kollegialt organ og styremedlemmenes lojalitet er til selskapet. Styrets oppgave er å utvikle VEFAS IKS til det beste for alle eierne. Styret er selskapets øverste forvalter og styremedlemmene er personlig ansvarlige for de disposisjoner som de foretar under utøvelsen av dette vervet.

Styret har ansvar for en tilfredsstillende organisering av selskapets virksomhet og skal påse at virksomheten drives i samsvar med selskapets formål, selskapsavtalen, selskapets årsbudsjett og retningslinjer fastsatt av representantskapet. Styret skal også sørge for at bokføringen og formuesforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll.

Styrevervet er et personlig verv og ikke på noen måte et politisk verv. Styrevervet kan den enkelte takke nei til. Det enkelte styremedlem representerer ingen andre enn seg selv og er bare ansvarlige overfor seg selv og styrets medlemmer for øvrig.

Medlemmer av styret bør være villige til å tilegne seg kompetanse som styret har behov for og VEFAS IKS skal tilby slik opplæring til styremedlemmene. Styret skal evaluere sitt arbeid og på denne måten bidra til at styret utvikler seg som et team og et kollegium.

Styret ansetter administrerende direktør og har øverste arbeidsgiveransvar for det personalet som til enhver tid er ansatt i virksomheten. Administrerende direktør er arbeidsgiver med det daglige ansvaret.

Styrets leder har i utgangspunktet den samme myndighet som de øvrige styremedlemmene med unntak av ledelsesansvaret for styremøtene og sakslisten. Styret kan gi styreleder myndighet på områder det er hensiktsmessig, for eksempel myndighet til å uttale seg på vegne av styret og til å ivareta styrets arbeidsgiverfunksjon overfor administrerende direktør.

I retningslinjer for valgkomité framgår hvordan styret skal søkes sammensatt og hva som i denne sammenheng skal vektlegges av valgkomiteen.

Det skal i henhold til selskapsavtalens § 5 velges personlige varamedlemmer. Varamedlemmene trer inn som ordinært styremedlem når de møter med det ansvar dette medfører.

Styret i VEFAS IKS er generalforsamling i heleide selskaper.

4.2 Møteplasser

4.2.1 Eiermøte

VEFAS IKS er tjent med forutsigbarhet for å løse sin oppgave på vegne av alle eierne og innbyggerne i eierkommunene. Hver enkelt eierkommune er på samme tid eier, bestiller og kunde. Det er ikke likegyldig hvem i kommunene som kommuniserer med selskapet på hvilket nivå og hvordan dette skjer.

I et selskap som eies av fire ulike demokratiske organ kan eiermøter være en god arena for å ta opp saker på et uformelt nivå. Form og innhold på eiermøtet bestemmes ut fra hva som skal drøftes. Det viktige er at møtet har et uformelt preg og en uformell ramme.

Eiermøte er en uformell arena hvor selskapets utvikling og strategi kan luftes, drøftes og diskuteres. Eiermøter må ikke forveksles med representantskapsmøter, da eiermøter *ikke* fatter formelle vedtak. Eiermøte bør heller ikke legge føringer, eller gi signaler av en slik art at eiermøtet griper inn i styrets myndighetsområde og kompetanse.

Deltakere på eiermøter kan variere ut fra agendaen på møtet og det er selskapet som inviterer til eiermøtene.

4.2.2 Driftsmøte

Det skal etableres likelydende driftsavtaler og renovasjonsforsrifter med hver eierkommune og innføre en ordning med driftsmøter mellom selskapets administrasjon og administrasjonen i deltakerkommunene.

Dialog om tjenesteproduksjon, samt bestillerrollen kommuniseres gjennom den/de fagansvarlige i kommuneadministrasjonen og administrasjonen i selskapet. Disse møtene benevnes driftsmøte.

Det skal foreligge referat fra driftsmøtene. Felles driftsmøte gjennomføres minst én gang i året. Kommunenes eierrepresentanter skal ikke møte på driftsmøte.

5 Økonomiske forhold

5.1 Innskudd og eierandel

Eierandelene kan reguleres dersom en av deltakerne ber om det, og krever likelydende vedtak i alle kommunene. Endringer av eierandeler betinger endring i selskapsavtalen.

Nye kommuner som tas opp i selskapet skal betale andelskapital beregnet ut fra befolkningmengde tilsvarende som beregnet ovenfor. Ved inn eller utreden av deltakere eller ved økning eller reduksjon av innskuddsmidler.

Ved etablering av VEFAS IKS bidro de enkelte kommunene med følgende:

Alta kommune	kr 1.500.000,-
Kautokeino kommune	" 280.000,-
Loppa kommune	" 140.000,-
Hasvik kommune	" 120.000,-

En eventuell utløsningssum kan ikke overskride denne innskuddssummen.

5.2 Økonomiforvaltning, regnskap og revisjon

Representantskapet skal godkjenne rammer for låneopptak og fremme dette for eierkommunene. Selskapet skal følge et vedtatt økonomireglement.

Styret har plikt til å etterse at det føres lovmessig regnskap og at det foretas revisjon av selskapets regnskaper.

6 Endring av selskapsavtalen og/eller eieravtalen, utelukkelse med mer

Selskapsavtalen kan endres ved at eierkommunene gjør likelydende vedtak om dette.

Forslag om endring av selskapsavtalen krever 2/3 flertall i representantskapet.

Styret skal uttale seg om forslag til endring av selskapsavtalen før endringsforslag fremmes for behandling hos deltakerne.

For utelukkelse, utreden og oppløsning gjelder reglene i IKS-loven §§ 30 til 32 fullt ut.

Endring av eieravtalen krever enstemmighet i representantskapet. Styret skal uttale seg om forslag til endring før endringsforslaget fremmes for vedtak i representantskapet.

Vedlegg 1: KommuneLOven § 80

KommuneLOven § 80. Selskapskontroll

I interkommunale selskaper etter lov 29. januar 1999 nr. 6 og i aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner eier alle aksjer, og i heleide datterselskaper til slike selskaper, har kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll, så vel fra selskapets daglige leder som fra styret og den valgte revisor for selskapet. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet.

Kommunestyret eller fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets og revisors kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskapet og herunder fastsette hvilke dokumenter mv. som skal sendes kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor.

Kontrollutvalget og kommunens eller fylkeskommunens revisor skal varsles og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ.

Vedlegg 2: Driftsavtaler

Driftsavtaler utarbeides mellom VEFAS IKS og driftsavdelingene i kommunene. Eksisterende felles renovasjonsforskrift inngår som en del av driftsavtalen.

Vedlegg 3: Utvidet egenregi og enerett

Advokat Vibeke Resch Knudsen har utformet vedlegget.